

VIZUÁLIS KULTÚRA

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzetet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknak a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet

és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására való törekvésre és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élenkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömének felfedezése, megélése motivációs

élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A vizuális kultúra tantárgy alkalmat kínál az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegszegység megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. A kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

1–2. évfolyam

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömeiket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Témakör	1.Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében. Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
1.1. <i>A vonal</i> A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése. A vonal mint a mozgás kifejezője. A vonal mint formaképző elem. 1.2. <i>A folt</i> A folt keletkezése. A folt változtathatósága. 1.3. <i>A szín</i> Szín, színritmusok alapszínekkel. 1.4. <i>Forma és nagyság</i> Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése. 1.5. <i>Síkforma, térforma</i> Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.	A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése. Képi elemek komponált megjelenítése. Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.	
Fogalmak	Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás,	

hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 35 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Alkotótevékenység</i> 2.1. <i>Hangulatok, élmények</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.	
<i>Befogadás – alkotás</i> 2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design) legfontosabb megkülönböztető jegyei.	<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból. Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal. Élménykifejezés egyéni formaalkotással. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.	
Fogalmak	Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fölia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.	

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1 Vizuális jelek befogadása, értelmezése Nonverbális kommunikációs eszközök. A vizuális hatáskeltés eszközei. Technikai képalkotás – fényképezés, videofelvétel, film jelentősége. Egyszerű jelzések, piktogramok.		<i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel. Térbeli irányok jelzése, értelmezése. Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből. Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.
<i>Alkotótevékenység</i> 3.2. Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben Tárgyas napirend. Rajzos naprend. Egyszerű piktogramok. Fotók.		<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel (elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).
Fogalmak	Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztín, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 44 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyaitak megismertetése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége;	

	manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Befogadó tevékenység</i> 4.1. <i>Művészeti környezet</i> Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések. 4.2. <i>Élettér – természeti és épített környezet</i> Az épített környezet esztétikuma. Az épített környezet védelme. Környezettudatosság. <i>Befogadás-alkotás</i> Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés. <i>Alkotótevékenység</i> 4.3. <i>Tárgyak alkotása, díszítése</i> Tárgykészítés természeti formákból. Tárgykészítés agyagból. Tárgykészítés papírból. Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű makett elkészítése. Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel. Egyszerű tárgy elkészítése. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyainak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra közvetlen tapasztalatok alapján. A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes: – az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására, – a lendületes kézmozgás kivitelezésére, – a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára, – a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére, – egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére, – bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez, – a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére, – a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására, – társaival való kooperációra a közös alkotás során, – családbárázolás értelmezésére, – egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára,
---	---

	– térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére, – munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni, – tudatosan változtatni az alkotás nagyságát, – utánzással egyszerű formákat készíteni, – esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat, – saját alkotása feletti öröme.
--	---

3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhe értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, énképük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási céllal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

Témakör	1. Vizuális nyelv és technikák	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során. A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközzrendszerével. A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színkompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
1.1. <i>A vonal</i> A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője. A vonal, mint a folt határa 1.2. <i>A folt</i> Folt létrehozása különféle technikákkal. Foltképzés ceruzával. 1.3. <i>A szín</i> Színkeverés. Színritmusok.		Érzelmek kifejezése vonalak segítségével. Kontúr, behatárolás alkalmazása. Folt létrehozása színkeveréssel. Alapszínek tudatos alkalmazása. Másolás és leképezés. Színezés vonalhatárok betartásával. Sokszorozási technikák alkalmazása. Tárgykészítési technikák alkalmazása. Sík- és térformák megfigyelése. Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása. A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése

Forma- és színek kompozíciók létrehozása adott formákból. 1.4. <i>Reprodukció, sokszorosítás</i> Sokszorosítás nyomtatással. A nyomtatás dekoratív felhasználása. Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása. 1.5. <i>Síkforma, térforma</i> A vonal mint a síkforma körvonala. A folt mint a térforma árnyéka. Pozitív-negatív forma. Kompozíciók forgásformákból. Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal. Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból babaház.	tapasztalati úton. A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.
Fogalmak	Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszerű, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.

Témakör	2. Kifejezés, képzőművészet	Javasolt óraszám: 30 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel. Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készségszintű eszközhasználat; kép-olvasási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.	

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Alkotótevékenység</i> 2.1. <i>Hangulatok kifejezése</i> Évszakok hangulatának kifejezése. Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei. Színhangulat kifejezése foltképzéssel. Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával. Díszletfestés bábelőadáshoz. Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben. <i>Befogadás</i> 2.2. <i>Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei <i>Befogadás – alkotás</i> 2.3. <i>Saját élmények interpretációi</i> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan. Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal. Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból. Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel. Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban. Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel. Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése. Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése. Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.
Fogalmak	Hegy, domb, völgy, kocsi, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.

Témakör	3. Vizuális kommunikáció	Javasolt óraszám: 20 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása. Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása. Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása. Térlátás fejlesztése. Rekonstrukciós képesség fejlesztése. Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
<i>Befogadó tevékenység</i> 3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása” Képolvasás. Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok. <i>Befogadó-alkotó tevékenység</i> 3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció Tárgyak nézetei. <i>Alkotótevékenység</i> 3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban Rajzos napirend. Egyszerű piktogramok. Plakát.		<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép). <i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i> Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján. Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Képolvasás. Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl. kocka – négyzet). Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger). Egyszerű jelzések, piktogramok megértése. Plakátok értelmezése.
Fogalmak	Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.	

Témakör	4. Tárgy- és környezetkultúra	Javasolt óraszám: 28 óra
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében. Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében. Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása. Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika;	

	tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
<i>Befogadó tevékenység</i> 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai – esztétikum – forma – funkció – anyag – szín, hangulat stb. <i>Alkotótevékenység</i> 4.2. Tárgyak készítése Egyszerű tárgyak készítése. Tárgykészítés agyagból. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése. Sablonhasználat.	<i>Alkotótevékenységben:</i> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral). Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák. Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása. Agyagedény díszítése pecsételéssel. Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel. Sablon használata a tárgyak készítésénél. Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel. Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag. Törekvés ízléses díszítésre. <i>Befogadó tevékenységben:</i> Közvetlen környezet tárgyait, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint. Tárgyak és funkciók megismerése.
Fogalmak	Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	<i>A tanuló képes:</i> – az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására, – a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára, – az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására, – a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával, – forma- és színritmus létrehozására, – egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére, – társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére, – képen látható dolgok megnevezésére, – egyszerű jelenetábrák megértésére, – a plakátok, reklámok elemi kritikájára, – saját alkotása feletti öröme.
--	---